

De triomf van het geloof

Thomas Halyburton

— uitgave van: —

De **abernakel**
preken met verwachting

Eerder uitgegeven preken van jaargang 28

1. Het verlangen van alle volken	John Flavel
2. Het geneesmiddel tegen moedeloosheid:
geloof in Jezus Christus	William Bridge
3. De Bijbel spreekt voor zich (deel 1)	Thomas Manton
4. Bekering in de praktijk (deel 2)	Thomas Manton
5. Blijdschap in de hemel	Edward Payson
6. De triomf van het geloof	Thomas Halyburton

Jaargang 28 – nummer 6 – mei 2026

Toelichting foto omslag:

Onze hoop en hulp is niet van onszelf. Geloven betekent opzien naar God. Geloven betekent vertrouwen op Zijn heerlijkheid en kracht. De vele kerktorens die Nederland rijk is, verbeelden iets van dit opzien, van dit vertrouwen. Thomas Halyburton neemt ons in deze preek mee naar de zekerheid, de tastbaarheid, de troost, het voordeel, de helderheid, de vreugde die het opzien naar God en Zijn heerlijkheid ons brengen zal.

Bronvermelding:

The Christian's Family Library – Nr. II – Halyburton's works – Complete in one volume. Glasgow, Blacky and Son, 1833. Pag. 633-644.

De preek is vertaald onder verantwoordelijkheid van Stichting De Tabernakel.

De pdf en de originele Engelse tekst zijn te vinden op de website:

www.tabernakel.nl

Vormgeving en druk: Drukkerij AMV, Lunteren

De triomf van het geloof

Jezus zeide tot haar: 'Heb Ik u niet gezegd, dat, zo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zult?'

(Johannes 11:40)

De geschiedenis van de wonderbare opwekking van Lazarus door onze Heere is overbekend. Daarom laat ik een inleiding achterwege en ga ik onmiddellijk en zonder enige omhaal de gelezen woorden in dit veertigste vers met u overdenken. Hierin vinden we het antwoord van onze Heere op wat Martha sprak in het negenendertigste vers. Nu we de gelegenheid nemen om dit vers te verklaren, geven we u eerst in enkele woorden een korte beschrijving van de persoon tot wie Hij sprak en van haar situatie.

1. Martha was een godvrezende vrouw, een vrouw voor wie onze Heere een bijzondere liefde had, zoals we lezen in vers 5 van dit hoofdstuk. Maar ze was een vrouw met een diep en zwaar verdriet, omdat zij kortgeleden een broer verloren had. Die broer had zij lief en ook onze Heere had Hem lief. Voor zover wij weten was hij haar enige broer.

2. Haar verdriet, dat op zichzelf al zwaar genoeg was, werd nog bijzonder vergroot doordat ongelof vat op haar had. Hierdoor dacht zij niet na over het wijze en onveranderlijke voornemen van de Heere, Die haar deze huidige beproeving zond. Dit verhinderde haar ook een gepast gebruik te maken van de zoete vertroosting die onze Heere haar in haar verdriet had aangeboden, waarvan we een uitgebreide beschrijving vinden in de verzen 23 en volgende. Integendeel, ze was ook nog sterk geneigd te peinzen over ijdele, verwarrende en verontrustende gedachten. Ze peinsde over middelen waardoor zij dwaas veronderstelde dat deze smart, die door de onveranderlijke raad van de Heere was beschikt, voorkomen had kunnen worden. 'Heere,' zegt zij, 'waart Gij hier geweest, zo ware mijn broeder niet gestorven' (vers 21).

3. Door de kracht van het ongeloof lag er een zware steen over haar verdriet. Daardoor trok ze de conclusie dat haar smart niet te verhelpen en haar situatie niet te herstellen was: Lazarus is dood, al lange tijd dood en stinkt zelfs al. Maar bovendien zag ze ook de macht van de Heere over het hoofd en lette ze onvoldoende op de toenadering die Hij zocht en de stappen die Hij zette tot haar verlossing. Want wanneer Hij beveelt de steen weg te nemen, denkt zij dat dit nutteloos is en daarom spreekt zij Hem tegen. De onverbloemde betekenis van haar woorden in het voorgaande vers is: het heeft geen zin zijn graf te openen. Hij is dood en nu buiten hoop. Het zal tevergeefs zijn de steen weg te nemen. Dat zal ons verdriet versterken en ons kwellen door de stank. En het zal hem die dood is in geen enkel opzicht helpen: hij zal niet opstaan voor de laatste dag. Hierop antwoordt onze Heere in onze tekst. 'Jezus zeide tot haar: 'Heb Ik u niet gezegd, dat, zo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zult?'

In deze woorden vinden we in hoofdzaak vier dingen waarop we zullen letten en die we wat zullen toelichten.

1. We worden erop gewezen hoe belangrijk het is *Wie* haar antwoord geeft: 'Jezus zeide tot haar.' Jezus, Die haar liefhad, Die de situatie noch het herstel ervan onderschatte. Jezus, Die in staat was 'met de moede een woord ter rechter tijd te spreken' (Jes. 50:4) en Die 'behoorlijk medelijden kan hebben met de onwetenden en dwalenden' (Hebr. 5:2).

2. We zien hoe Hij haar een scherpe berisping geeft. Ten eerste omdat ze in haar ongeloof de bemoedigende wijze afwees, waarmee Hij Zich aan haar openbaarde vanwege haar toestand (vers 23 en volgende). Ten tweede omdat ze niet oplette en het advies vergat dat haar eerder was gegeven. Zij moest geloven. Dat was immers de weg om een goede uitkomst uit haar huidige moeilijkheden te verkrijgen: 'Heb Ik u niet gezegd...?' Ik zei u eens dat 'geloven' de weg was om een goede uitkomst te verkrijgen en moet Ik u dat opnieuw zeggen? Volhardt u nog steeds in uw ongeloof in Mij als de Opstanding en het Leven? En hebt u een verkeerd beeld van de toenaderingen die Ik zoek tot uw verlossing?

Hieruit mogen we overigens niet alleen opmaken dat ongeloof de onmiddellijke bron en oorzaak is van de meeste moeiten van Gods volk. Inderdaad vormt die ongelovige praktijk een zwaar deel van hun last. Maar nog veel meer levert het hun de scherpe berispingen van de Heere op. Daarnaast mogen we opmerken dat de toename en voortduur van de moeiten van Gods kinderen in een grote mate daaraan te wijten is, dat ze vergeten en niet letten op wat de Heere doet, of heeft gedaan, of zei tot hun troost en steun.

3. We zien dat een eerder gegeven aanwijzing vernieuwd wordt om haar een vertroostende uitkomst te laten verkrijgen uit haar huidige beproeving: 'Zo gij gelooft.' Wat Ik u eerder vertelde, vertel Ik u opnieuw, namelijk dat geloven de enige weg is om een goede uitkomst te krijgen. Kwel uzelf nooit over gebeurtenissen, vrees niet, geloof alleen. Als u vraagt welk geloof Hij haar oproept hier te oefenen, antwoord ik dat het geloof waarop onze Heere zozeer aandringt bij mensen in moeilijkheden, ongetwijfeld dat geloof is dat door God gewerkt is. Dat is het rechtvaardigend en zaligmakend geloof, waaraan onze Heere de genezing toekent van degene die tot Hem kwam en die van Hem de vergeving van zonden ontving in Markus 2:3.

Toch gaat het hier niet om het geloof in zijn rechtvaardigende kracht. Het gaat ook niet over die oefening of daad die gewoonlijk en terecht rechtvaardigmakend geloof wordt genoemd. Het is niet een gelovig aannemen van de Heere als onze gerechtigheid, als verzoening, want dat had Martha al eerder gedaan. Maar dit geloof of vertrouwen waartoe zij opgeroepen wordt, is anders. Zij moet zien op de Heere, Die niet alleen bekwaam is, maar ook belooft Zijn volk een gezegende uitkomst te geven uit hun beproevingen en moeilijkheden, hoe groot ze ook zijn. Zo heeft Hij Zichzelf immers in Zijn Woord geopenbaard. Hetzelfde beginsel dat de Heere als onze gerechtigheid aanneemt tot rechtvaardigmaking, stelt ook in staat om in al onze moeilijkheden op Hem te zien als een zeer nabije Hulp in moeilijkheden. En dit laatste is dat geloof dat onze Heere hier en op andere plaatsen, in soortgelijke gevallen, vereist.

Geloof alleen! Dat is: kijk alleen naar de Heere, vertrouw alleen op Hem, verwacht alleen van Hem hulp. Wees niet bezorgd of u die zult krijgen, want daarvoor hoeft u alleen Zijn macht of Zijn trouw te overdenken. En als u zo gelooft, zult u de heerlijkheid van God zien. Merk hieruit overigens op dat ‘geloven’ de ware weg is om een uitkomst vanuit enige beproeving te krijgen: ‘Geloof alleen’ (Mark. 5:36). En: ‘Zo gij gelooft, gij zult zien.’ Verder mogen we uit deze vernieuwde aanwijzing van onze Heere opmaken, dat nieuwe of toenemende beproevingen niet zozeer nieuwe hartversterkingen of nieuwe bekendmakingen vereisen, maar het juiste gebruik van de oude die verzuimd zijn. Zo oordeelt onze Heere tenminste vaak in zulke gevallen.

4. In deze woorden wordt ons een opmerkelijk voorrecht voorgesteld en beloofd, op voorwaarde dat we echt aan de gegeven raad gehoor geven: ‘Zo gij gelooft, gij zult de heerlijkheid Gods zien.’ Nu, dit voorrecht is niet de spoedige opwekking van haar broer. Dat was Hij wel van plan en Hij had Zich voorgenomen haar hierin de heerlijkheid van God te tonen. Hij had ook kritiek op haar, omdat zij niet geloofde dat Hij in staat was dit te doen en zelfs dat Hij het zou doen, als dat tot heerlijkheid van God en tot haar bestwil zou zijn. Maar ik zeg dat Hij dit in het algemeen bedoelt en daardoor wil aantonen dat wij de specifieke wijze van onze verlossing aan Zijn soevereiniteit moeten overlaten. We mogen de manieren, middelen, specifieke gebeurtenissen of tijden niet beperken, wanneer de Heere ons ervan wilde verzekeren dat de uitkomst zeker zal zijn. En daarom zegt Hij dit in het algemeen, omdat het geloof van het volk van de Heere hiervan in alle beproevingen gebruik mag maken.

‘Gij zult de heerlijkheid Gods zien’ betekent ten eerste dat haar beproeving een einde zal hebben. Ten tweede dat de heerlijkheid van God erin gezien zal worden. En dit zou ons zeker moeten geruststellen, dat wij onze voornaamste uitkomst en God Zijn heerlijkheid zal hebben. Aangezien elke gelovige Gods heerlijkheid tot zijn voornaamste uitkomst moet en zal hebben, moet hij tevreden zijn in al

zijn beproevingen, als de Heere hem verzekert dat hij deze uitkomst zal verkrijgen. Ten derde wordt zij ervan verzekerd dat zij de heerlijkheid van de Heere zal zien. Dat betekent niet alleen dat de Heere verheerlijkt zou worden door de uitkomst van deze beproeving, maar dat zij bovendien het genoeg zou hebben dat ze zou zien dat God verheerlijkt werd en ook hoe dit zou bijdragen aan Zijn heerlijkheid. Ten vierde wordt haar hierdoor opgedragen te verwachten dat Zijn heerlijkheid gepaard zou gaan met haar bestwil, want dit wordt voorgesteld als een belofte en voorrecht. En als dat zo is, is het tot ons nut. Wat zouden we nu nog meer kunnen verlangen? God belooft dat de Heere de heerlijkheid en zij nut en voordeel zal ontvangen, als zij gelooft in de uitkomst van de huidige beproeving. Dan zal zij ook merkbaar en bij ondervinding de heerlijkheid van God zien en ervaren.

Nu wij deze woorden zo verklaard hebben, zullen we uit de vele waarheden die we kunnen opmerken, u alleen deze voorleggen: Geloven is de zekere weg om de heerlijkheid van God te kunnen zien, wanneer Hij een gezegende uitkomst geeft uit de meest ingewikkelde gevallen die het volk van de Heere kunnen overkomen. Of anders gezegd: Hoe hopeloos het geval van een kind van God ook mag zijn, op welk moment dan ook, toch, als hij gelooft, zal hij de heerlijkheid van God zien.

Ja, mag ik zeggen: hoe hopeloos de zaak van wie dan ook mag zijn, toch – als hij gelooft – zal hij de heerlijkheid van God zien. ‘Zalig is zij, die geloofd heeft; want de dingen, die haar van de Heere gezegd zijn, zullen volbracht worden’ (Luk. 1:45). In navolging van deze waarheid

1. zullen we proberen te tonen wat het betekent om te geloven;
2. zullen we enkele overwegingen op papier zetten om de waarheid van de leer uit te leggen en aantonen welke grond er is om te geloven in de meest hopeloos-lijkende gevallen die het volk van de Heere kunnen overkomen;
3. zullen we u iets van de heerlijkheid van God tonen die in de uitkomst gezien mag worden;
4. zullen we tonen wat dit zien van deze heerlijkheid inhoudt;

5. zullen we wijzen op de uitnemendheid van deze manier van geloven en
6. zullen we het geheel toepassen.

1. Wat het betekent om te geloven

Allereerst zullen we laten zien wat het betekent om te geloven. Zoals we eerder al indirect lieten merken, moeten we hier niet spreken over geloof in het algemeen, maar over die bijzondere oefening ervan, die van het volk van de Heere wordt verlangd in hun moeilijkheden. Nu, als we het geloof zo beschouwen, zullen we nu enkele bijzonderheden toelichten, die ook iets moeten bijdragen aan een juist begrip van geloof in zijn andere werkingen.

1. Geloven betekent dus te zien op de Heere, te vertrouwen op God. 'Wendt u naar Mij toe,¹ wordt behouden, al gij einden der aarde! Want Ik ben God, en niemand meer' (Jes. 45:22). Wanneer gelovigen in moeilijkheden verkeren, wanneer zij in de diepe modder zinken en geen houvast vinden, wanneer zij met Jona neerdalen tot de gronden der bergen en de afgrond hen omvangt (naar Jona 2:5-6), dan ontdekken zij dat zij ergens steun moeten zoeken. Ze zijn niet in staat zichzelf boven water te houden. Daarom moeten zij ergens op zien. Ongeloof biedt enkele bergen aan, dingen die een schijn van kracht hebben, maar wanneer iemand zich daaraan overgeeft, wordt hij in een slechtere en niet in een betere toestand gebracht. Uiteindelijk wordt hij er toe gebracht te belijden: 'Tevergeefs verwacht men het [heil] van de heuvels en de menigte der bergen', waarna de ziel naar de Heere opziet, als de Enige van Wie de verlossing ontvangen kan worden, en zegt: 'Waarlijk, in de Heere, onze God, is Israëls heil!' (Jer. 3:23).

2. Geloven betekent opzien naar God in Christus. 'Niemand komt tot de Vader, dan door Mij,' zegt onze Heere (Joh. 14:6). Zoals Christus de Weg tot de Vader is tot rechtvaardigmaking, zo is Hij de Weg in alle afzonderlijke moeilijkheden. Wanneer wij gebracht worden in enige

¹ In de KJV letterlijk: Zie op Mij.

moeilijkheden en overwegen tot God op te zien, kan dat onze problemen verzwaren en ons zo'n vrees geven als degenen in Micha 6:6-7: 'Waarmee zal ik de Heere tegenkomen, en mij bukken voor de hoge God? Zal ik Hem tegenkomen met brandoffers, met eenjarige kalveren? Zou de Heere een welgevallen hebben aan duizenden van rammen, aan tienduizenden van oliebeken? Zal ik mijn eerstgeborene geven voor mijn overtreding, de vrucht van mijn buik voor de zonde van mijn ziel?' Dat gebeurt als we wel juiste gedachten van Hem hebben, zoals Hij in Zichzelf is, maar niet zien op Christus Jezus. Dit maakt het allemaal nog ingewikkelder: op zich goede gedachten van de Heere, maar niet zoals Hij Zich openbaart in Christus. Die zullen ons in geen enkele moeilijkheid vertroosten, maar ons in een grotere moeilijkheid werpen. Het geloof ziet daarom alleen naar God in Christus, zoals Jona in zijn beproeving: 'En ik zeide: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen' (Jona 2:4). De tempel, de ark en het verzoendeksel waren typen van Christus. Hij besluit daarom op te zien naar de Heere, zoals Hij daar werd bekendgemaakt.

3. Geloven betekent op te zien naar God in Christus, zoals geopenbaard in het Woord. De Heere is de onzichtbare God en we kunnen Hem op geen andere manier zien dan door het geloof. Ik bedoel: zolang we hier op aarde zijn. De zintuigen kunnen Hem in geen geval waarnemen: het verstand, verduisterd door de val, kan niet anders dan heel verdorven en onbehoorlijke gedachten van Hem vormen. Want God en de dingen van God zijn dwaasheid voor een natuurlijk mens. Wanneer we dan een zicht op God willen hebben, moeten we naar Hem zien zoals geopenbaard in het Woord. Toen Mozes verlangde om de heerlijkheid van God te zien (Ex. 33:18), antwoordde God hem (vers 19): 'Ik zal al Mijn goedheid voorbij uw aangezicht laten gaan, en zal de Naam des Heeren uitroepen voor uw aangezicht.' Dat is de weg: hij ziet de Heere in een uitroepen van de Naam van de Heere, zoals we in het volgende hoofdstuk zien.

4. Geloven betekent op te zien naar God in de belofte, om de belofte te ontvangen of te aan te grijpen. Grote en dierbare beloften zijn

aan de gelovigen geschonken (2 Petr. 1:4) en het geloof ontvangt ze. Zoals het met de andere openbaringen van het Woord instemt, stemt het in het bijzonder in met de beloften, die niet alleen heerlijke ontdekkingen van de goddelijke voortreffelijkheden bevatten, maar ook dat de gelovigen erin zullen delen. Het geloof hecht volledig vertrouwen aan de belofte, wat beide aspecten betreft. Het overtuigt de ziel ervan dat de Heere is zoals Zijn Woord Hem bekendmaakt, maar dat Hij evenzo ook zal doen wat Hij gezegd heeft. Op de bestemde tijd zal hetgeen beloofd is ook precies vervuld worden.

5. Geloven betekent het Woord geloven. Niet omdat deze dingen goed passen bij onze gedachten, of bij wat wij waarschijnlijk of mogelijk achten voor de vervulling van wat de Heere daarin beloofd heeft. Nee, als we op zulke gronden enige overtuiging van de waarheden van God hebben, is dat geen geloof maar veronderstelling. Maar het geloof ziet alleen op het gezag van de Heere. Het legt alle nadruk op: 'Zo zegt de Heere.' Het geloof rust niet op wijsheid van mensen. Het steunt niet op de redeneringen of veronderstellingen van mensen of van verschijningen, 'maar op de kracht Gods'. Dat betekent dat het alleen steunt op het getuigenis van God, dat zich door zijn eigen heerlijke kracht duidelijk bewijst aan de zielen van gelovigen. Daardoor getuigt het van zichzelf dat dit het Woord van de Heere is, met een licht zo sterk dat de ziel ermee instemt. Het hoeft geen steun te ontleen aan enige andere aanwijzingen. Dit is naar onze opvatting de betekenis van die passage in 1 Korinthe 2:5.

6. Geloven betekent met verwachting op God alleen wachten. Welnu, dit wachten (dat de oefening van geloof is, die bijzonder gepast is voor het beoogde doel) dat wij ons voorstellen, kan niet beter worden uitgelegd dan door te letten op de tegengestelde werkingen van ongeloof. Geloven betekent dus op God wachten. Ten eerste zeg ik: wachten, in tegenstelling tot heengaan naar andere dingen. Wanneer iemand tot God is gekomen en niet die ondersteuning vindt die de huidige moeilijkheden schijnen te verlangen, dan wil het ongeloof iets anders proberen, maar het geloof wil stil blijven. Ten tweede, het geloof wacht en wordt dat niet moe. Als de

zaak ingewikkeld en nogal moeilijk is, veroorzaakt het ongeloof een soort vermoeidheid, maar het geloof wacht en bemoedigt de ziel, omdat het de volkomen vervulling van de belofte verwacht, op de juiste tijd. Ten derde, het geloof geeft het niet op. Ongeloof zegt: 'Dit kwaad is van de Heere, waarom wacht ik nog langer?' Het neigt er bijna altijd toe op te geven, omdat de zaak hopeloos lijkt. Maar het geloof houdt hier moed en zal in geen geval toestaan tegen de waarheid van de belofte te pleiten vanwege enige schijnbare vertraging. Ten slotte, geloven betekent wachten, zonder hoe dan ook haast te willen maken: 'Wie gelooft, die zal niet haasten' (Jes. 28:16). Hij zegt niet dat de zaak goed of slecht zal aflopen, maar wacht totdat God verschijnt en hem op doeltreffende wijze helpt.

Kortom, vanuit dit alles mogen we besluiten dat geloven betekent dat we in al onze moeilijkheden en problemen, wat ze ook mogen zijn, naar de Heere opzien en uitkomst verwachten op grond van de geloofwaardigheid van Zijn Woord alleen. Niet alleen wanneer er geen uiterlijke omstandigheden of waarschijnlijkheid zijn dat onze verwachting vervuld zal worden. Maar zelfs wanneer alle schijn ertegen is en op het tegendeel lijkt te wijzen. In dat geval geloven we echt, als we Gods spreken tegenover alle tegenstand kunnen zetten en erop steunen. 'Niet twijfelend aan Gods belofte door ongeloof' (naar Rom. 4:20), maar erkennend dat God alle moeilijkheden uit de weg kan ruimen.

In de tweede plaats zullen we u laten zien hoe zeker deze manier van geloven is en welke garantie het heeft.

2. Enkele overwegingen over de waarheid van deze leer

1. We kunnen er dus van uitgaan dat God de heerlijke en soevereine Beschikker is van al de beproevingen, en in feite van al de voorzienigheden van welke soort ook, die de mensenkinderen overkomen. 'De rechtvaardigen, en de wijzen, en hun werken [zijn] in de hand Gods' (Pred. 9:1); 'Hij doodt en Hij maakt levend, Hij verslaat en Hij heelt; en er is niemand, die uit Zijn hand redt' (naar Deut. 32:39). Overeenkomstig Zijn soevereine beschikking valt dan ook alles toe

aan Zijn volk en aan al de mensenkinderen. Geen haar van ons hoofd kan op de grond vallen, behalve wanneer en zoals het door Hem wordt bevolen. De winden en de zeeën gehoorzamen Hem. Zelfs de meest onhandelbare schepselen ontvangen Zijn bevelen. Ja, 'het hart des konings is in de hand des HEEREN' (Spr. 21:1): Zijn Koninkrijk heerst over alles.

2. Het is dan ook ongetwijfeld Zijn recht alle beproevingen te besturen, wat betreft hun gebeurtenissen. Hij beveelt het woeden van de zee en op Zijn bevel wordt deze weer rustig. Hij stilt het rumoer van de volken en op Zijn bevel verandert de storm in windstilheid (naar Ps. 65:8). Zoals Hij doodt, zo maakt Hij levend. Zoals Hij in het graf brengt, zo doet Hij daaruit opkomen. De Heere maakt arm en maakt rijk. Hij vernedert en verhoogt (naar 1 Sam. 2:6-7). Hij stelt grenzen aan de zee, wanneer zij tekeergaat, wanneer haar woeste golven lawaai maken en brullen, en zegt: 'Tot hiertoe zult gij komen, en niet verder; en hier zal hij zich stellen tegen de hoogmoed uwer golven' (Job 38:11). Zo begrenst Hij ook naar Zijn welbehagen al de beproevingen van Zijn volk, ja, van de mensenkinderen. 'Bij de HEERE, de Heere, zijn uitkomsten tegen de dood' (Ps. 68:21).

3. Opdat Zijn volk in alle moeilijkheden bemoedigd zou zijn om hun vertrouwen op Hem te stellen, heeft het Hem behaagd Zijn Woord te openbaren en zo de heerlijke eigenschappen van Zijn natuur te openbaren. Zo wil Hij allen die lezen en verstand hebben ervan verzekeren dat geen geval, waarin zij mogelijk door enige daad van de voorzienigheid geworpen mogen worden, te moeilijk is voor Hem. 'Bij Hem is wijsheid en macht; Hij heeft raad en verstand. Zie, Hij breekt af, en het zal niet herbouwd worden; Hij sluit iemand op, en er zal niet opengedaan worden' (Job 12:13-14). Al wat Hem behaagde, heeft Hij gedaan in de hemellegers en onder de inwoners van de aarde' (naar Ps. 135:6). Er is niets te moeilijk voor God, 'Die grote dingen doet, die men niet doorzoeken kan; wonderen, die men niet tellen kan' (Job 5:9), namelijk 'grote dingen die we niet kunnen begrijpen' (naar Job 37:5).

4. Om de grond voor het geloof van Zijn volk nog vaster en zekerder te maken, heeft het Hem behaagd Zichzelf en al deze heerlijke eigenschappen van Zijn natuur te beloven in veel grote en dierbare beloften. Die beloften passen bij hun verschillende moeilijkheden en worden allemaal samengevat in die ene grote belofte: 'Ik zal uw God zijn.' Dat houdt op zichzelf al meer in dan we kunnen begrijpen. Het heeft al de andere beloften in zich. En als uw geval niet past bij een van de andere, houdt deze veel meer in: Als u gelooft, dat God in staat is u te helpen, zal het u aan niets ontbreken. O, wat een onvoorstelbare genade ligt hierin opgesloten! Wie kan vertellen wat er in deze God is!

5. Als we dit eenmaal begrijpen, is geen geval meer hopeloos. Want wat is voor God onmogelijk? Is er enig ding te wonderlijk voor God? Zijn niet alle dingen mogelijk bij Hem? Alleen dwaasheid en ongelooft veronderstellen dat enig geval nog onherstelbaar is. God vraagt Zijn volk daarvoor om uitleg in Jesaja 40:27: 'Waarom zegt gij dan, o Jakob! en spreekt, o Israël! mijn weg is voor de Heere verborgen (*dat wil zeggen: God weet niet van en let niet op mijn toestand*), en mijn recht gaat aan mijn God voorbij (*dat wil zeggen: het lijkt nu zelfs buiten de kracht en macht van mijn God te liggen om mijn zaak te oordelen en te bepleiten tegen mijn vijanden en een oordeel uit te voeren tegen degenen die mij onderdrukken*)!' Aan deze vermaning of oproep voegt Hij nog een andere toe, om de dwaasheid van deze veronderstelling te tonen: 'Weet gij het niet? Hebt gij niet gehoord, dat de eeuwige God, de Heere, de Schepper van de einden der aarde, noch moede noch mat wordt? Er is geen doorgronding van Zijn verstand. Hij geeft de moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte hem, die geen krachten heeft' (vers 28-29).

6. Als de zaken nu zo staan, is er geen andere vereiste dan alleen dat wij, door het geloof, de belofte van God van Zichzelf en van Zijn heilige eigenschappen aangrijpen. Hierdoor wordt God, om zo te zeggen, als het ware gedwongen u een gezegende uitkomst te geven van uw ingewikkelde zaak. Er is geen gevaar voor het herstel van enig geval waarvoor God de bekwaamheid heeft. En dat geldt voor

alles, als Hij er maar toe gedwongen wordt. Naar de mate van het geloof dat iemand heeft, zal hij het verkrijgen. Daarom blijkt het enige bevel dat onze Heere aan Jairus gaf alles te omvatten: 'Vrees niet; geloof alleen' (Mark. 5:36).

3. Wat er van Gods heerlijkheid gezien wordt in de uitkomst

We zullen nu verder gaan met aan te tonen wat van Gods heerlijkheid gezien zal worden in de uitkomsten die Hij Zijn volk geeft van hun moeilijke gevallen. Maar om dit punt te verhelderen, moet u weten dat heerlijkheid drie dingen inhoudt. Ten eerste: een zekere voortreffelijkheid of volmaaktheid. Ten tweede: de openbaring of ontdekking van die volmaaktheid. Ten derde: iets voortreffelijks en opmerkelijks in beide; het is een grote voortreffelijkheid, die geopenbaard wordt op een manier die past bij haar grootheid en voortreffelijkheid. Dat is heerlijkheid. De heerlijkheid van God is dus een opmerkelijke openbaring van de heerlijke voortreffelijkheden van de Heere, hetzij door woorden of daden. Nu het punt voor zover is verhelderd, zeggen we:

1. Het heerlijke bestaan van God wordt opmerkelijk geopenbaard in de uitkomsten die Hij Zijn volk geeft van hun beproevingen. Wanneer Hij komt om Zijn volk te verlossen, laat Hij zelfs mensen die anders niet opmerkzaam zijn, opmerken dat Hij bestaat. Wanneer Israël dus in een grote moeilijkheid is en David zich een gezegende uitkomst belooft, verwacht hij een heerlijke openbaring van het bestaan van God, omdat de Heere hem zal erkennen in zijn gevecht met Goliath. Hij zegt tot Goliath: 'Op deze dag zal de HEERE u besluiten in mijn hand, en ik zal u slaan, en ik zal uw hoofd van u wegnemen, en ik zal de dode lichamen van het leger der Filistijnen deze dag aan de vogelen des hemels, en aan de beesten des velds geven; en de ganse aarde zal weten, dat Israël een God heeft (1 Sam. 17:46).'

2. De heerlijke soevereiniteit van God verschijnt met een oogverblindende glans in de uitkomsten die Hij Zijn volk geeft in de meest ingewikkelde gevallen. Die glans is zo helder, dat zelfs vijanden met verwondering de stralen van Zijn voortreffelijkheid aanschouwen.

Toen God een heerlijke uitkomst gaf van de beproeving van de drie jongelingen, werd de trotse koning tot erkenning gebracht van Gods soevereiniteit (Dan. 3:26), die hij kort daarvoor ontkende. In vers 15 zegt hij: 'Wie is de God, Die u uit mijn handen verlossen zou?' Nu erkent hij hun God (de allerhoogste God) en later erkent hij: 'Er is geen andere God, Die alzo verlossen kan' (vers 29). En opmerkelijker dan vele andere is Darius' erkenning bij Daniëls verlossing in hoofdstuk 6 vers 27 en verder. Dat moet u zelf maar eens lezen. Christus Die de storm tot kalmte gebiedt, vervulde de toeschouwers met verwondering over Zijn heerschappij over de zeeën en winden, deze onhandelbare wezens, zoals staat in Mattheüs 8:27: 'En de mensen verwonderden zich, zeggende: 'Hoedanig een is Deze, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn!''

3. De heerlijkheid van Gods macht blijkt in de uitkomsten die Hij geeft aan min of meer hopeloze beproevingen. Dit merkt Darius met verwondering op in het eerdergenoemde Daniël 6:27-28: 'Door mij is een bevel gegeven, dat men in de ganse heerschappij van mijn koninkrijk beve en siddere voor het aangezicht van de God van Daniël; want Hij is de levende God, en bestendig in eeuwigheden, en Zijn koninkrijk is niet verderfelijk, en Zijn heerschappij is tot het einde toe. Hij verlost en redt, en Hij doet tekenen en wonderen in de hemel en op de aarde; Die heeft Daniël uit het geweld der leeuwen verlost.'

4. De heerlijkheid van Gods wijsheid blijkt in de uitkomsten van de beproevingen van Zijn volk. Wanneer zij de heerlijke resultaten opmerken die Hij tot stand brengt, de verrassende middelen die Hij gebruikt, de gepaste momenten die Hij verkiest en al de lieflijke details van Zijn handelen in hun verlossingen, dan zullen zij, met Hanna in de uitkomst van haar beproeving, daardoor erkennen en inzien: 'De Heere is een God der wetenschappen, en Zijn daden zijn recht gedaan' (1 Sam. 2:3). En zij zullen, met degenen die uitermate verbaasd waren toen onze Heere de dove man genas, zeggen: 'Hij heeft alles wel gedaan, en Hij maakt, dat de doven horen, en de stommen spreken' (Mark. 7:37). 'Hoe groot zijn Uw werken,

o Heere! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt; het aardrijk is vol van Uw goederen' (Ps. 104:24).

5. De heerlijkheid van Zijn rechtvaardigheid, zowel tegenover Zijn volk als Zijn vijanden, wordt opmerkelijk gezien in zulke gevallen, zodat een mens zal zeggen: 'Immers is er vrucht voor de rechtvaardige; immers is er een God, Die op de aarde richt' (Ps. 58:12).

6. De heerlijke rijkdom van ongekende goedertierenheid, de uitkomst van de beproevingen van de Kerk, liet hen met verwondering opmerken in Micha 7:18: 'Wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel van Zijn erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid; want Hij heeft lust aan goedertierenheid.'

7. Om er niets meer aan toe te voegen, de heerlijke trouw van God blijkt hierin: wanneer Hij Israël uit Egypte verlost en een einde maakt aan hun moeilijkheden daar, wordt Hij erkend bij Zijn Naam HEERE (Ex. 6:2): een God Die Zijn beloften nakomt. Nu, hierin ligt zeker een uiterst zoete en innemende ontdekking. Zoals we gehoord hebben, is het zien hiervan zo aangrijpend voor anderen die geen ogen hebben om te zien en geen belang hebben in de dingen die gezien worden. Hoe wordt dan de heerlijkheid ervan vergroot voor Zijn volk dat beide heeft: zowel ogen om te zien als belang bij de dingen die gezien worden. Wat moet en zal het zien van deze heerlijkheid dan zijn voor Zijn kinderen, wanneer zij het zien?

En dit brengt mij tot het vierde punt van onderzoek, om te tonen wat hun zien van de heerlijkheid van de Heere in de uitkomst van hun beproevingen voor hen inhoudt.

4. Wat het zien van de heerlijkheid van de Heere inhoudt

We stellen ons voor dat het al het volgende omvat:

1. Het omvat de zekerheid van de uitkomst: 'Gij zult de heerlijkheid Gods zien.' Dat wil zeggen, u zult zeker een uitkomst hebben. Terwijl beproevingen voortduren, is het zien van Gods heerlijkheid zo ver weg, dat alle dingen Zijn eer lijken te beschadigen. 'Zijn weg was in

de zee, en Zijn pad in grote wateren, en Zijn voetstappen werden niet bekend' (Ps. 77:20). Zijn vijanden zijn sterk, Zijn volk is zwak, Zijn wijsheid verborgen, Zijn macht betwijfeld en Zijn trouw wordt in twijfel geroepen. Dingen worden niet hersteld, totdat de beproeving een uitkomst krijgt. En dan zien we de heerlijkheid van God, die eerst bedekt was. Zodat we duidelijk mogen zien dat dit de zekerheid van de uitkomst inhoudt. Het kan zijn dat de uitkomst niet is zoals u die wilde hebben, of op het moment of op de manier waarop u het zou willen; maar u zult een uitkomst hebben.

2. Het omvat de troost van de uitkomst. Het daadwerkelijk zien van de uitkomst en van de heerlijkheid van God daarin zal zo'n voorrecht zijn. Dat is zo groot, dat het opweegt tegen het nadeel waarin u zich bevond door de beproeving en door het gemis van de uitkomst. 'Heb Ik u niet gezegd...' alsof Hij had gezegd: 'Ik heb u gezegd door het geloof op Mij te wachten, en u zult zo'n zicht krijgen op de uitkomst, dat u beloond zult worden voor uw wachten.'

3. Het omvat voordeel in de uitkomst, dat in verhouding staat tot de heerlijkheid die God zal hebben door het geheel van de beproeving. Als God heerlijkheid krijgt, zult u het zien; dat wil zeggen: u zult het genieten. Welnu, in elke omstandigheid van onze beproeving heeft God zeker een hand en Hij zal de heerlijkheid hebben van alle stappen die Hij zet. En als wij geloven, zullen we deze heerlijkheid zien. We zullen het hele voordeel hebben. Niet alleen zal de God van heerlijkheid tot ons voordeel en voor ons bestwil Zijn voortreffelijke eigenschappen openbaren in onze beproevingen, maar in de uitkomst zullen wij, boven het voordeel van het zien en genieten, al de heerlijkheid hebben die God heeft ontvangen. O, onvoorstelbaar groot voorrecht!

4. Het omvat zintuiglijk voordeel: 'Gij zult zien.' Dat wil zeggen, u zult de openbaring van de Heere zintuiglijk waarnemen en bewust ondervinden. De gevolgen van Gods verschijning zullen waarneembaar zijn, hetzij voor uw natuurlijke, hetzij voor uw geestelijke zintuigen, of voor beide.

5. Het omvat heldere openbaringen van de heerlijkheid van de Heere. Al de nevels die nu de heerlijke uitgangen van de wijsheid, macht en genade van God verdonkeren en versluieren, zullen dan verdwenen zijn en u zult een heldere openbaring van de heerlijkheid van de Heere hebben. 'Gij zult zien.'

6. Het omvat grote vreugde, als het werkelijke resultaat van het geheel. Oogverblindende glans of heerlijkheid waarbij wij belang en waarin wij enig aandeel hebben, geeft een onuitsprekelijke vreugde, wanneer zij in een helder licht wordt gezien. 'Verder, het licht is zoet, en het is de ogen goed de zon te aanschouwen' (Pred. 11:7). Dat wat heerlijk is, is ook aangenaam. Maar heerlijkheid is dubbel aangenaam, wanneer zij goed gezien wordt, dat wil zeggen, wanneer zij niet vaag gezien wordt, maar in een helder licht. Veel meer nog is heerlijkheid aangenaam, wanneer zij niet alleen door ons gezien wordt, maar wanneer ze ons eigendom is, met al het voordeel dat we ervan kunnen wensen. En allermeeft moet de heerlijkheid verrukkelijk zoet zijn, wanneer zij zo gezien wordt; vooral als zij groot is, zoals de heerlijkheid van de Heere ongetwijfeld is.

5. De uitnemendheid van deze manier van geloven

Ik had nu, volgens de aangegeven methode, verder moeten gaan om de uitnemendheid van deze manier van geloven te tonen. Maar deze verhandeling is, ondanks onze uiterste zorg haar binnen de perken te houden, ongemerkt al zo lang geworden, dat we dit moeten verwijzen naar de toepassing, waar we gelegenheid mogen hebben erover te spreken. En aangezien we de toepassing die we van deze waarheid hadden uitgedacht niet voorbij kunnen gaan, zullen we deze alleen:

A. gebruiken ter informatie, in een paar korte conclusies;

B. en onze verhandeling samenvatten in een woord van vermaning.

6. Toepassing van het geheel

A. Conclusies

Van de vele gevolgtrekkingen die we dan uit dit punt zouden kunnen maken, beperken wij ons tot het noemen van de volgende. Is

het zo dat de heerlijkheid van de Heere gezien zal worden in de uitkomst van de meest ingewikkelde beproevingen van degenen die geloven?

1. Dan mogen we hieruit deze conclusie trekken dat de Heere aan het werk is. Hij verordineert en beschikt elke omstandigheid in de beproevingen van Zijn volk, zodat het resultaat en de uitkomst van het geheel de afdruk van Zijn heerlijkheid mag dragen. Er is niets zekerder dan dit: dat God de dingen die Zijn heerlijkheid aangaan, aan niemand zal overlaten. En hoe de uitkomst ook moet dienen om Zijn heerlijkheid te ontdekken, zal Hij in Zijn wijsheid besturen. Zijn eigen hand zal het vervolmaken tot dat doel. Laten we daarom voorzichtig zijn om omstandigheden in onze beproevingen te betwisten en deze te zien als tekortkomingen, opdat we niet bevonden worden te twisten met de Heere. Hij beschikt immers het vallen van elke haar van ons hoofd en zal Zich heerlijkheid verschaffen in de uitkomst ervan.

2. We mogen hieruit ook deze zoete conclusie trekken dat al die dingen die op enige manier een rol spelen in onze moeite, zonder twijfel onder het bevel en de besturing van de Heere staan, aangezien ze betrokken zijn in onze beproevingen. Als onze kwellingen en beproevingen een deel zijn van Gods werk, waarin Hij Zijn heerlijkheid wil openbaren, wordt er zeker geen middel gebruikt, dan wat Hij in Zijn hand neemt en wat Hij bestuurt. En daarom hoeven we niet bang te zijn dat we daardoor schade zullen ondervinden, hoe scherp en gevaarlijk ze ook mogen zijn. O, arme gelovige, die omringd bent door verzoeking, duivelen, vurige pijlen en vijanden van allerlei soort. Ook al staat elk van hen als het ware gereed om u te vernietigen: 'Vrees niet, geloof alleen.' U hebt even weinig, nee, nog veel minder reden om bang te zijn, dan een mens die een steenpuist op zijn borst of op enig ander lichaamsdeel heeft, wanneer een kundig heelmeeester deze met een lancet opensnijdt. Het lancet is scherp en zou hem zomaar in het hart kunnen snijden, maar het is in de hand van een wijze werkmans, die het zal gebruiken tot zijn voordeel. En als hij er enig letsel door oploopt, is dat

zeker veroorzaakt door zijn eigen beven en onvastheid. Zo is het ook met u. Uw vijanden, hoe gevaarlijk ze ook mogen schijnen, zijn toch allemaal in de hand van de Heere. En daarom kunt u er geen schade door oplopen, als u die uzelf niet toebrengt door uw eigen angst en wantrouwen. En kan uw eigen ervaring u niet vertellen dat het zo is, namelijk u die vandaag de meest moedeloze bent in heel dit huis? Als deze vurige pijlen, deze vijanden, niet in de handen van de Heere zouden zijn geweest, hadden ze u dan niet al door en door doorstoken en u volledig verwoest? Kunt u dan niet met de psalmist zeggen in Psalm 41:12: 'Hierbij weet ik, dat Gij lust aan mij hebt, dat mijn vijand over mij niet zal juichen'?

3. We mogen deze conclusie trekken dat gelovigen helemaal zeker mogen zijn van de uitkomst van hun beproevingen. God beoogt de openbaring van Zijn heerlijkheid hierin en daarom rusten uw verlossing en Gods heerlijkheid op hetzelfde fundament. U kunt de uitkomst niet missen, tenzij Hij de heerlijkheid mist die Hij beoogt te hebben. O gelovigen, vrees daarom de uitkomst van de donkerste gevallen niet. God zal Zijn heerlijkheid niet missen. Als Hij u verlaat, die op Hem vertrouwt, mist Hij de heerlijkheid die Hem even dierbaar is als Zijn leven.

4. We mogen hieruit leren waarom we zo weinig zien van de heerlijkheid van God in de uitkomst van onze beproevingen: we geloven niet. O ongelooft! Het is de jammerlijke bron van al onze behoeften van dit soort en uiteraard in elk opzicht. 'Heb Ik u niet gezegd, dat, zo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zult?'

B. Vermaningen

Om deze waarheid tot vermaning te gebruiken, hebben we niet genoeg tijd om alles te zeggen wat we van plan waren. Er is hier een grote menigte aanwezig, en we hopen dat de Heere niet weinig van hen als Zijn kinderen wil erkennen. Het is waarschijnlijk dat er net zoveel verschillende gevallen zijn als er personen zijn, waarvan de helft niet begrepen wordt en ook niet begrepen kan worden door de meest scherpzinnige predikanten, veel minder door mij, die

met veel meer recht dan Agur kan zeggen: 'Ik ben onvernuftiger dan iemand; en ik heb geen mensenverstand' (Spr. 30:2). En toch zijn wij, hoe onwaardig ook, genoodzaakt op grond van ons ambt aan eenieder zijn deel te geven. Dit zou bijzonder moeilijk geweest zijn, als onze Heere ons niet dit ene deel had nagelaten dat volstaat voor alle gevallen, welke verschillen er ook tussen hen mogen zijn en wat uw geval ook mag zijn. We zeggen zoals Christus gezegd heeft, en we vermanen u in Zijn Naam: Geloof, geloof alleen, en u zult de heerlijkheid van de Heere zien.

1. O geloof! Want dit geeft God de heerlijkheid. Hij die gelooft, bevestigt de waarheid van God en geeft Hem de heerlijkheid van Zijn waarheid en ook van al Zijn andere eigenschappen. Wanneer we bevestigen dat God waarachtig is, geven we Hem de heerlijkheid van alles wat Hij van Zichzelf zegt in Zijn Woord. We bevestigen wat God gezegd heeft van Zijn eigenschappen, van Zijn natuur, kortom, alles wat het Woord zegt. Bovendien beroven we satan van datgene waarop hij zich ongetwijfeld zeer beroemde bij zijn verleiding van de mens. Hij beroemde zich erop dat hij een onschuldig mens, die nog in zijn volmaakte staat was, ertoe kon overhalen liever naar zijn ingevingen te luisteren dan naar de waarheid van God. Maar hij wordt beschaamd teruggedreven wanneer een mens, zelfs in zijn zwakke staat, God niet alleen durft geloven op een enkel woord, maar zelfs daarop vertrouwt wanneer al satans vaardigheid en macht worden aangewend om de waarheid te verduisteren, en alle schijn ertegen lijkt. O gelovige, beschaam satan dan en geef God de heerlijkheid.

2. Geloof alleen. Want zoals deze manier van geloven de weg is om uw voornaamste doel, de heerlijkheid van God, te bereiken, zo is het ook de zekere weg om een gezegende uitkomst te verkrijgen van uw beproeving, wat die ook is. Want ten eerste is het de weg die Christus in alle omstandigheden aanwijst (Mark. 5:36). Wat uw moeilijkheid ook is, wat het geval ook is dat u tot Christus brengt, we zien dat dit de weg was en nog steeds is, waarop Hij u wijst: 'Vrees niet, geloof alleen.' Onderzoek het hele Evangelie en u zult dit zo bevinden. Ten

tweede is de belofte erbij: 'Heb Ik u niet gezegd...! Ten derde verplicht de natuur van God Hem ertoe: 'Die Mij eren, zal Ik eren' (1 Sam. 2:30). En ten slotte hebben de heiligen het allemaal waarheid bevonden. Lees maar in Hebreeën 11.

3. Zoals u vrede zult hebben in de uitkomst, zo is dit de weg om die vrede en rust te verkrijgen, totdat de uitkomst komt. Er is veel 'blijdschap en vrede in het geloven' (Rom. 15:13). Want ten eerste, hier hebt u een vaste rustgrond: de algenoezaamheid van God de Almachtige en het Woord van Hem Die niet liegen kan. Ten tweede, hier hebt u bescherming tegen al uw vrees: 'Ten dage, als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen' (Ps. 56:4). Ten derde, hier mag u verlost zijn van al uw zorgen: 'Werp uw zorg op de Heere, en Hij zal u onderhouden' (Ps. 55:23). En dit werpen wordt alleen gedaan door het geloof. Vergelijk hiertoe Matthéüs 9:28 met Johannes 6:35. Ten slotte, hier wordt u verzekerd van kracht in overeenstemming met uw kruis (1 Kor. 10:13).

4. Deze manier van geloven heeft alles in zich wat uw geval kan vereisen. Als het God is Die u kan helpen, hebt u het hier. Want hier hebt u God, Die Zichzelf door de belofte verplicht heeft de uwe te zijn, en hier hebt u Zijn Woord voor uw zekerheid dat Hij dat ook zijn zal.

5. Deze manier van geloven is in het bijzonder geschikt voor de tijden waarin de heilige God ons lot heeft bestuurd. Alle dingen zijn wankel en vol onzekerheid. Gebeurtenissen zullen zo anders blijken te zijn dan wij verwachten, dat ze zullen tonen dat de wijste mensen dwazen zijn. Al de scherpzinnige conclusies van mensen kunnen en zullen tekortschieten: 'Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven' (Rom. 1:17). En als u deze weg gaat, zult u zijn 'als de berg Sion, die niet wankelt' (Ps. 125:2).

6. Deze manier van geloven is in het bijzonder geschikt voor de beproevingen die u deze dag waarschijnlijk zult ondervinden. Zoals ten eerste, de invloed van de vijanden van de kerk. Wanneer zij nu

de overhand hebben, dan zal het geloof u verzekeren dat zij enkel bestaan tot uw verbetering. Ten tweede, het verval van heiligen of van degenen die dit lijken te zijn. Nu zal dit u niet aan het wankelen brengen, want het geloof steunt niet op mensen, maar op de Heere (1 Kor. 2:5). Ten derde, de onvolmaaktheid van de dingen die gezien worden. Alle zichtbare steunpilaren wankelen. Welnu, het geloof zal u een leven in het onzichtbare geven.

7. Om er niets meer aan toe te voegen, deze manier van geloven is een manier die bijzonder geschikt is voor de huidige plicht van de Avondmaalsviering. Hier wordt u geroepen tot een feestmaal. Ten eerste zal het geloof u de enige vaste grond geven om vervulling te verwachten. Het is mogelijk dat sommigen hier veel verwachten, omdat zij goed voorbereid zijn. Anderen, omdat die en die predikanten hier zijn. Als uw verwachtingen hierop steun zoeken, kunt u beter weggaan. Dan staat u op verkeerde grond. God zal die dienaars en uw voorbereidingen als niets beschouwen.

Maar als deze ledig weggezonden zullen worden, zal het geloof zich vastgrijpen aan de belofde aanwezigheid van de Heere in Zijn inzettingen. Dit is de gemeenschap van het bloed en lichaam van Christus, waarop u door het geloof moet steunen. Op die grond kunt u beter een goede uitkomst verwachten dan op duizend van die andere. Ten tweede, het geloof zal u geschikt maken voor een feestmaal. Het geloof maakt geschikt voor het genieten: 'Zo gij gelooft, gij [zult] de heerlijkheid Gods zien.' Ten derde, het geloof zal dit voedsel eten. Het kan niet met zintuigen geproefd worden, en daarom kan dit voedsel alleen door het geloof (dat is, een bewijs der zaken die men niet ziet) gegeten worden. Die tot Christus komt 'zal geenszins hongeren, en die (...) gelooft, zal nimmermeer dorsten' (Joh. 6:35). Zo zien we dat komen tot Christus, of geloven, betekent het lichaam te eten en het bloed te drinken van de Zoon des mensen. Ten vierde, het geloof zal niet alleen eten, maar het zal zich met uw voedsel vermengen, het verteren en het nuttig maken. Het gepredikte Woord, en zo ook de sacramenten, zijn alleen dan nuttig, als ze vermengd zijn met het geloof in degenen die ze ontvangen. Ten vijfde, als u op dit ogenblik niets voelt, zal het u behoeden voor bezorgdheid, door

u op de betrouwbaarheid van Christus' Woord te verzekeren, dat wat u nu niet weet, u het na dezen zult verstaan (naar Joh. 13:7). Ten slotte, het zal u levendig houden totdat het gevoel komt: 'Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven' (Rom. 1:17).

Laat mij dan mijn aansporing samenvatten. Is het zo, op al deze gronden, dat geloven de weg is om een zicht te krijgen op de heerlijkheid van God en om al deze genoemde voordelen te verkrijgen? Dan, innig geliefden in onze Heere, bij alles wat u dierbaar is, bij de barmhartigheden van God, als er enige troost in Christus Jezus is, enig gevoel van liefde, bidden, verzoeken en smeken wij u: kom tot geloof en leef door het geloof in de Zoon van God.

Laat u ten slotte slechts leiden door deze enkele woorden. Besef toch met uw gehele ziel wat de onuitsprekelijke voordelen zijn van een leven door het geloof en hoe verschrikkelijk ver u daar vandaan bent. Roep krachtig tot de Heere om geloof. Zeg met de apostelen: 'Heere, vermeerder ons het geloof' (Luk. 17:5). Wacht op Hem in de inzettingen daartoe, want 'zo is dan het geloof uit het gehoor' (Rom. 10:17).